TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2006. gada 6. aprīlī *

Lieta C-551/03 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Tiesas Statūtu 56. pantam, ko 2003. gada 29. decembrī iesniedza

General Motors BV, agrākais nosaukums — *General Motors Nederland BV* un *Opel Nederland BV*, Lagemostena [*Lage Mosten*] (Nīderlande), ko pārstāv D. Vandermēršs [*D. Vandermeersch*] un R. Šnelders [*R. Snelders*], *advocaten*, kā arī T. Grafs [*T. Graf*], *Rechtsanwalt*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

otra lietas dalībniece —

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv V. Mels [*W. Mölls*] un A. Velans [*A. Whelan*], pārstāvji, kam palīdz Dž. Flinns [*J. Flynn*], *QC*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē.

* Tiesvedības valoda — angļu.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], S. fon Bārs [*S. Von Bahr*] (referents), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un U. Lehmuss [*U. Lõhmus*],

ģenerāladvokāts A. Ticano [*A. Tizzano*],
sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 14. jūlijā,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 25. oktobrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar savu apelācijas sūdzību *General Motors BV* lūdz daļēji atcelt Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2003. gada 21. oktobra spriedumu lietā T-368/00 *General Motors Nederland* un *Opel Nederland*/Komisija (*Recueil*, II-4491. lpp., turpmāk tekstā — "Pārsūdzētais spriedums"), ar ko tā ir daļēji atcēlusi Komisijas 2000. gada 20. septembra Lēmumu 2001/146/EK par EKL 81. panta piemērošanas procedūru (lieta COMP/36.356 — *Opel*) (OV 2001, L 59, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Apstrīdētais lēmums").

Prāvas rašanās fakti

2 Faktus un atbilstošās tiesību normas, kas izriet no Pārsūdzētā sprieduma, var rezumēt šādi.

3 *Opel Nederland BV* (turpmāk tekstā — "*Opel Nederland*") tika nodibināta 1994. gada 30. decembrī kā *General Motors Nederland BV* (turpmāk tekstā — "*General Motors Nederland*") 100 % filiāle. Tā ir vienīgā valsts mēroga sabiedrība, kas pārdod *Opel* markas automašīnas Nīderlandē. Tās darbība ietver mehānisko transportlīdzekļu, rezerves daļu un piederumu importu, eksportu un vairumtirdzniecību. Tā noslēdza koncesijas līgumus par pārdošanu un tehnisko apkopi ar aptuveni 150 koncesionāriem, kuri tādējādi ir iesaistīti *Opel* izplatīšanas tīklā Eiropā kā līgumiskie mazumtirgotāji.

4 Saskaņā ar Komisijas 1984. gada 12. decembra Regulu (EEK) Nr. 123/85 par EKL [81]. panta 3. punkta piemērošanu atsevišķiem mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanas un tehniskās apkopes līgumiem (OV 1985 L 15, 16. lpp.), noteiktos apstākļos koncesijas līgumi ir izslēgti no EKL 85. panta 1. punkta (jaunajā redakcijā — EKL 81. panta 1. punkts) piemērošanas jomas. Sākot ar 1995. gada 1. oktobri, šī regula tika aizstāta ar Komisijas 1995. gada 28. jūnija Regulu (EK) Nr. 1475/95 (OV L 145, 25. lpp.).

5 Abu šo regulu 3. panta 10. punkta a) apakšpunkts dod ražotājam un/vai tā importētājam tiesības aizliegt koncesionāriem piegādāt līgumā noteiktās preces un tām atbilstošās preces citam tirgotājam, kas nav pārdošanas tīkla dalībnieks. Turpretim šīs pašas regulas nedod ražotājam un/vai tā importētājam tiesības aizliegt

koncesionāriem piegādāt līgumā noteiktās preces un tām atbilstošās preces gala patērētājiem, to pilnvarotajiem starpniekiem vai citiem koncesionāriem, kas ietilpst ražotāja un/vai importētāja izplatīšanas tīklā.

6 1996. gada 28. un 29. augustā *Opel Nederland* nosūtīja vēstuli 18 koncesionāriem, kas 1996. gada pirmajā pusgadā eksportēja vismaz 10 automašīnas. Šī vēstule bija izteikta šādā redakcijā:

"[..] Mēs esam konstatējuši, ka 1996. gada pirmā pusgada laikā jūsu sabiedrība ir pārdevusi būtisku *Opel* transportlīdzekļu daudzumu ārvalstniekiem. Mēs uzskatām, ka šis daudzums ir tik ievērojams, ka rada pamatotas aizdomas, ka šī pārdošana neatbilst pašreiz spēkā esošā un nākotnē noslēdzamā *Opel* koncesiju līguma burtam un garam. [..] Mēs vēlamies salīdzināt jūsu atbildes ar jūsu grāmatvedībā ierakstītajiem datiem. Par turpmāko notikumu gaitu mēs jūs informēsim. Iepriekš minētais nekādā ziņā negroza to, ka būtībā jums ir jāsasniedz labi komerciālie rezultāti jūsu speciālajā ietekmes sfērā [..]."

7 1996. gada 26.septembra sanāksmē *Opel Nederland* direkcija nolēma veikt dažus pasākumus sakarā ar eksportu no Nīderlandes. Sanāksmes atskaitē šie pasākumi ir aprakstīti šādi:

"[..] Pieņemtie lēmumi:

1) *Opel Nederland BV* auditē visus koncesionārus (20), par kuriem ir zināms, ka tie veic eksportu. Prioritātes kārtība ir lejupejoša, kā norādīts 1996. gada 26. septembra koncesionāru sarakstā. Auditu organizē Navals [*Naval*] [finanšu direktors].

2) De Hērs [*De Heer*] [pārdošanas un mārketinga direktors] sniedz atbildi visiem koncesionāriem, kas ir atbildējuši uz pirmo *Opel* nosūtīto vēstuli par eksporta darbību. Tos informē par audita organizāciju un piegādes grūtībām, kas ir pamatā ierobežotai transportlīdzekļu piešķiršanai.

3) Divās turpmākajās nedēļās pārdošanas apgabalu vadītāji apspriež eksporta darbību ar koncesionāriem-eksportētājiem. Koncesionārus informē, ka preču pieejamības problēmu dēļ tie (līdz jauna rīkojuma saņemšanai) saņems tikai to vienību daudzumu, kas ir noteikts pārdošanas vērtējuma normā. Tos aicina norādīt apgabala vadītājam, kādas vienības starp to pieteiktajiem pasūtījumiem tie patiešām vēlētos saņemt. Koncesionāriem pašiem ir jānoregulē problēmas, kas var rasties ar pircējiem.

4) Koncesionārus, kas paziņo apgabala vadītajam, ka tie nevēlas pārtraukt transportlīdzekļu eksportu lielā mērogā, aicina tikties ar de Lēuvu [*De Leeuw*] [ģenerāldirektoru] un de Hēru 1996. gada 22. oktobrī.

5) Notenboms [*Notenboom*] [pārdošanas personāla direktors] lūdz *GMAC* pārbaudīt koncesionāru krājumus, lai precīzi noteiktu vēl esošo vienību daudzumu. Jāņem vērā, ka starplaikā būtiska daļa tiks eksportēta.

6) Turpmāk pārdošanas kampaņu ietvaros pārdotie transportlīdzekļi, kas nav imatrikulēti Nīderlandē, netiks ņemti vērā. Mūsu konkurenti piemēro līdzīgus noteikumus.

7) Aukema [*Aukema*] [atbildīgais par tirdzniecības veicināšanu] izsvītros koncesionāru-eksportētāju nosaukumus no tirdzniecības veicināšanas kampaņām noteiktā saraksta. To turpmāka piedalīšanās ir atkarīga no audita rezultātiem.

8) Elens [*Aelen*] [personāla finanšu direktors] sagatavos vēstuli koncesionāriem, lai tos informētu, ka, sākot ar 1996. gada 1. oktobri, attiecībā uz dažiem transportlīdzekļiem, kas netiek aplikti ar nodokļiem (piemēram, kas ir domāti diplomātiem), *Opel Nederland BV* uzrēķinās NLG 150 oficiālās importa deklarācijas, piemēram, veida atļaujas, sniegšanai pēc pieprasījuma, kā arī muitas dokumentu sagatavošanai."

8 Pēc 1996. gada 28. un 29. augusta vēstulēm un koncesionāru atbildēm *Opel Nederland* 1996. gada 30. septembrī 18 attiecīgajiem koncesionāriem nosūtīja jaunu vēstuli. Šī vēstule bija izteikta šādā redakcijā:

"[..] Jūsu atbilde lika mums vilties, jo tā parāda, ka jums nav nekāda priekšstata par visu *Opel* un *Opel Nederland* koncesionāru kopējām interesēm. Mūsu audita dienests pārbaudīs jūsu deklarācijas. Līdz šīs pārbaudes rezultātiem jūs nesaņemsiet informāciju par kampaņām, jo mēs neesam droši, ka jūsu norādītie dati ir pareizi [..]."

9 Paredzētais audits notika no 1996. gada 19. septembra līdz 27. novembrim.

10 1996. gada 24. oktobrī *Opel Nederland* visiem koncesionāriem nosūtīja apkārtrakstu par pārdošanu gala patērētājiem ārvalstīs. Saskaņā ar šo apkārtrakstu koncesionāri drīkst veikt pārdošanu gala patērētājiem, kas atrodas Eiropas Savienībā, kuri var izmantot arī starpnieku pakalpojumus.

11 Saņemot informāciju, atbilstoši kurai *Opel Nederland* realizē stratēģiju, kas vērsta uz to, lai sistemātiski traucētu jaunu transportlīdzekļu eksportu no Nīderlandes citās dalībvalstīs, Eiropas Kopienu Komisija 1996. gada 4. decembrī uzsāka izmeklēšanu ar lēmumu, kas pieņemts atbilstoši Padomes 1962. gada 6. februāra Regulai Nr. 17, kas ir pirmā regula par Līguma [81]. un [82]. panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.). 1996. gada 11. un 12. decembrī šī izmeklēšana tika veikta *Opel Nederland* un *Van Twist — Opel* koncesionārā Dordrehtā [*Dordrecht*] (Nīderlande).

12 1996. gada 12. decembrī *Opel Nederland* izplatīja koncesionāriem pamatnostādnes attiecībā uz jaunu transportlīdzekļu pārdošanu citiem tirgotājiem un to starpniekiem.

13 Ar 1998. gada 20. janvāra apkārtrakstu *Opel Nederland* savus koncesionārus informēja, ka prēmiju izmaksas izslēgšana eksporta pārdošanas gadījumā ir atcelta ar atpakaļejošu spēku.

14 1999. gada 21. aprīlī Komisija nosūtīja *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* paziņojumu par iebildumiem.

15 2000. gada 20. septembrī Komisija pieņēma Apstrīdēto lēmumu.

Apstrīdētais lēmums

16 Ar Apstrīdēto lēmumu Komisija, pamatojoties uz EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, piemēroja prasītājiem naudas sodu 43 miljonu EUR apmērā. Šajā lēmumā Komisija secināja, ka *Opel Nederland* ar Nīderlandē nodibinātajiem *Opel* koncesionāriem panāca vienošanos, kas ir vērsta uz *Opel* transportlīdzekļu eksporta pārdošanas ierobežošanu vai aizliegšanu citās dalībvalstīs dzīvojošiem gala patērētājiem un citās dalībvalstīs dibinātajiem *Opel* koncesionāriem.

17 Šis secinājums balstās uz šādiem pamata apgalvojumiem: pirmkārt, 1996. gada septembrī *Opel Nederland* apstiprināja vispārējo stratēģiju, lai ierobežotu vai novērstu jebkādu eksporta pārdošanu no Nīderlandes; otrkārt, vispārējā *Opel Nederland* stratēģija tika īstenota ar individuālu pasākumu palīdzību, kuri tika realizēti, izmantojot kopējo vienošanos ar tās koncesionāriem koncesiju līgumu praktiskas izpildes ietvaros, un kuri bija kļuvuši par *Opel Nederland* līgumisko attiecību, kas tiek uzturētas ar koncesionāriem selektīvajā izplatīšanas tīklā Nīderlandē, neatņemamu sastāvdaļu.

18 Saskaņā ar Apstrīdēto lēmumu, vispārējā stratēģija ietvēra it īpaši šādus pasākumus:

— ierobežojošu piegāžu politiku;

— ierobežojošu politiku prēmiju jomā, izslēdzot eksporta pārdošanu gala patērētājiem no mazumtirdzniecības prēmiju kampaņām, kas tika piemērota laikā no 1996. gada 1. oktobra līdz 1998. gada 20. janvārim;

— tiešu visa veida eksporta aizliegumu, kas attiecībā uz pārdošanu gala patērētājiem tika piemērots no 1996. gada 31. augusta līdz 24. oktobrim un attiecībā uz pārdošanu citiem *Opel* koncesionāriem — no 1996. gada 31. augusta līdz 12. decembrim.

19 Attiecībā uz naudas soda apmēra noteikšanu Apstrīdētais lēmums nosaka, ka, pamatojoties uz Regulas Nr. 17 15. panta noteikumiem, Komisijai ir jāņem vērā visi lietas apstākļi un it īpaši pārkāpuma smagums un ilgums.

20 Apstrīdētajā lēmumā Komisija kvalificēja pārkāpumu kā ļoti smagu, jo *Opel Nederland* lika šķēršļus vienotā tirgus mērķa sasniegšanai. Tā ņēma vērā nozīmīgo stāvokli, kas *Opel* markai ir attiecīgajos Eiropas Savienības tirgos. Saskaņā ar šo lēmumu pārkāpuma sekas ietekmēja arī citu dalībvalstu tirgu. *Opel Nederland* rīkojās apzināti, jo tā nevarēja neievērot, ka attiecīgo pasākumu mērķis ir konkurences ierobežošana. Secinot Komisija uzskatīja, ka summa 40 miljonu EUR apmērā ir piemērots pamats šī naudas soda noteikšanai.

21 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija uzskatīja, ka izdarītais pārkāpums ilga no 1996. gada augusta beigām vai septembra sākuma līdz 1998. gada janvārim, tas ir, 17 mēnešus, kas veido vidēja ilguma pārkāpumu. Ievērojot trīs konkrēto pasākumu ilgumu, Komisija uzskatīja, ka ir pamatoti paaugstināt naudas summu 40 miljonu EUR apmērā par 7,5 %, kas veido 3 miljonus EUR, kā rezultātā naudas soda summa veido 43 miljonus EUR.

22 Visbeidzot, Komisija uzskatīja, ka šajā lietā nav atbildību mīkstinošu apstākļu, it īpaši tāpēc, ka *Opel Nederland* pūlējās īstenot būtisku šī pārkāpuma elementu, tas ir, ierobežojošo prēmiju politiku, pēc 1996. gada 11. un 12. decembrī veiktajām pārbaudēm.

Pārsūdzētais spriedums

23 Ar Pirmās instances tiesas kancelejā 2000. gada 30. novembrī iesniegto prasības pieteikumu *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* cēla prasību par Apstrīdētā lēmuma atcelšanu un, pakārtoti, ar minēto lēmumu uzliktā naudas soda summas atcelšanu vai samazināšanu.

24 Pirmā pamata ietvaros *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* apstrīdēja, ka *Opel Nederland* jebkad būtu apstiprinājis stratēģiju nolūkā novērst vai ierobežot visa veida eksportu. Dokumenta, uz kuru pamatojas Komisija, proti, 1996. gada 26. septembra sanāksmes atskaites, precīzs lasījums parādot, ka stratēģija ir vērsta vienīgi uz to, lai ierobežotu nelikumīgu eksporta pārdošanu citiem tirgotājiem, ar kuriem nav noslēgta vienošanās, kuru aizliedz spēkā esošie koncesiju līgumi, un nevis lai ierobežotu likumīgu eksportu gala patērētājiem vai citiem koncesionāriem.

25 Pārsūdzētā sprieduma 45. punktā Pirmās instances tiesa konstatēja, ka Komisijas apgalvojumi balstās uz 1996. gada 26. septembra direkcijas sanāksmes atskaiti, kas ir galīgs dokuments attiecībā uz pasākumiem, kurus pieņēma augstākās *Opel Nederland* atbildīgās personas.

26 Pārsūdzētā sprieduma 47. punktā Pirmās instances tiesa norādīja, ka prasītāju tēze, ka *Opel Nederland* vēlējās vienīgi ierobežot eksportu, kas neatbilst koncesiju līgumiem, nekādā veidā nav atspoguļota sagatavotās atskaites redakcijā.

27 Pārsūdzētā sprieduma 48. punktā Pirmās instances tiesa piebilda, ka šo interpretāciju apstiprina noteiktu iekšējo dokumentu redakcija, kuri parāda, ka *Opel Nederland* atbildīgās personas satrauca eksporta pieaugums un ka tās apsvēra pasākumus, lai ierobežotu vai pat novērstu visu eksportu.

28 Pārsūdzētā sprieduma 49. punktā Pirmās instances tiesa turklāt atzīmēja, ka *Opel Nederland* pieņemtais lēmums vairs nepiešķirt prēmijas par eksporta pārdošanu jau pēc savas būtības varēja attiekties tikai uz pārdošanu, kas atbilst koncesiju līgumiem, jo par pārdošanu citiem saņēmējiem, kas nav gala patērētāji, prēmijas nekad netika piešķirtas.

29 Pārsūdzētā sprieduma 50. punktā Pirmās instances tiesa piebilda, ka Komisijas interpretāciju apstiprina tas, ka uz lēmuma pieņemšanas brīdi koncesionāru, kas tika turēti aizdomās par eksporta pārdošanu, audits vēl nebija veikts un tādējādi *Opel Nederland* nevarēja zināt, vai koncesionārs "eksportētājs" faktiski veica pārdošanu citiem tirgotājiem, ar kuriem nebija noslēgta vienošanās.

30 Pārsūdzētā sprieduma 56. punktā Pirmās instances tiesa konstatēja, ka Komisija bija pamatoti secinājusi, ka 1996. gada 26. septembrī *Opel Nederland* pieņēma vispārējo stratēģiju ar mērķi likt šķēršļus visam eksportam.

31 Otrā pamata ietvaros *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* norādīja, ka, konstatējot, ka *Opel Nederland* īstenoja piegāžu ierobežošanas politiku, kura ir pretrunā EKL 81. pantam, Komisija pieļāva faktisku un tiesisku kļūdu.

32 Pārsūdzētā sprieduma 88. punktā Pirmās instances tiesa konstatēja, ka nav juridiski pietiekami noteikts, ka ierobežojošo piegāžu pasākumi tika paziņoti koncesionāriem, un jo mazāk, ka šie pasākumi tika iekļauti *Opel Nederland* un tās koncesionāru līgumiskajās attiecībās.

33 Šajos apstākļos Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka otrais pamats ir pamatots. Tādējādi tā atcēla Apstrīdēto lēmumu tiktāl, ciktāl tajā tika konstatēti ierobežojošo piegāžu pasākumi, kas ir pretrunā EKL 81. panta 1. punktam.

34 Ar trešo pamatu *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* apstiprināja, ka Komisija, uzskatot, ka *Opel Nederland* īstenoja ierobežojošo mazumtirdzniecības prēmiju sistēmu, kas ir pretrunā EKL 81. panta 1. punktam, pieļāva faktisku un tiesisku kļūdu.

35 Pārsūdzētā sprieduma 98. punktā Pirmās instances tiesa vispirms atzīmēja, ka eksporta pārdošanas izslēgšana no prēmiju sistēmas, kas bija kļuvusi par koncesiju līgumu starp *Opel Nederland* un tās koncesionāriem neatņemamu sastāvdaļu, ir vienošanās EKL 81. panta 1. punkta izpratnē.

36 Turpmāk 99. un turpmākajos punktos Pirmās instances tiesa pārbaudīja, vai attiecīgā pasākuma mērķis ir konkurences ierobežošana.

37 Pārsūdzētā sprieduma 100. punktā Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Komisija pamatoti secināja, ka, tā kā prēmijas par eksporta pārdošanu vairs netika piešķirtas, ekonomisko iespēju apjoms, ko baudīja koncesionāri, veicot šādu pārdošanu, salīdzinot ar apjomu, kas tiem ir saistībā ar pārdošanu valsts ietvaros, samazinājās. Šajā sakarā tā norādīja, ka koncesionāri bija spiesti vai nu piemērot mazāk labvēlīgus nosacījumus ārvalstu klientiem, salīdzinot ar klientiem valsts ietvaros, vai nu aprobežoties ar zemāku komisijas maksu eksporta pārdošanas gadījumā. Saskaņā ar Pirmās instances tiesas viedokli, atceļot prēmijas eksporta pārdošanai, tā kļūst mazāk pievilcīga ārvalstu klientiem un koncesionāriem. Tādējādi Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka pasākums jau pēc savas būtības un pat bez piegāžu ierobežojumiem varēja negatīvi ietekmēt eksporta pārdošanu.

38 Atsaucoties uz pirmā pamata vērtējumu, Pirmās instances tiesa Pārsūdzētā sprieduma 101. punktā piebilda, ka *Opel Nederland* direkcijas pieņemtie pasākumi balstījās uz eksporta pārdošanu un bija vērsti uz tās samazināšanu.

39 Ņemot vērā pasākuma dabu, mērķus, uz ko tas bija vērsts, un ievērojot tā piemērošanas ekonomisko kontekstu, Pirmās instances tiesa Pārsūdzētā sprieduma 102. punktā uzskatīja, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šis pasākums ir vienošanās ar mērķi ierobežot konkurenci (šajā sakarā skat. Tiesas 1978. gada 1. februāra spriedumu lietā 19/77 *Miller*/Komisija, *Recueil*, 131. lpp., 7. punkts; 1983. gada 8. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ* u.c./Komisija, *Recueil*, 3369. lpp., 23.–25. punkts, un 1984. gada 28. marta spriedumu lietā 29/83 *CRAM* un *Rheinzink*/Komisija, *Recueil*, 1679. lpp., 26. punkts).

40 Pakārtoti *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* norādīja, ka piemērotajam naudas sodam 43 miljonu EUR apmērā nav saprātīgas saistības ar pārkāpuma ilgumu un smagumu. Turklāt Komisija neesot ņēmusi vērā nodoma izdarīt

pārkāpumu neesamību, šī pārkāpuma nenozīmīgu ietekmi uz Kopienas iekšējo tirdzniecību un koriģējošus pasākumus, ko *Opel Nederland* nekavējoties veica pēc savas iniciatīvas.

41 Pārsūdzētā sprieduma 199. punktā Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka, pieņemot, ka trīs apgalvotie pasākumi pastāv, Apstrīdētajā lēmumā norādītā pamata summa 40 miljonu EUR apmērā liekas attaisnota un pienācīgi pamatota. Tomēr Pārsūdzētā sprieduma 200. punktā Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka, ievērojot faktu, ka piegādes ierobežojošā pasākuma esamība nav noteikta, šī summa ir jāsamazina. Ņemot vērā lietas apstākļus, Pirmās instances tiesa pārkāpuma smaguma dēļ noteica pamata summu 33 miljonu EUR apmērā. Pārsūdzētā sprieduma 203. punktā Pirmās instances tiesa arī uzskatīja, ka summas palielināšana par 7,5 %, ko Komisija veica, balstoties uz pārkāpuma ilgumu, ir pamatota. Tādējādi naudas soda summas apmērs veido EUR 35 475 000.

Par apelāciju

42 General Motors Nederland un Opel Nederland prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt Pārsūdzēto spriedumu, ciktāl tas attiecas uz apgalvoto vispārējo stratēģiju ierobežot eksportu, kā arī *Opel Nederland* prēmiju politiku un šajos jautājumos apstiprina naudas sodu;

— atcelt Apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas vēl nav atcelts ar Pārsūdzēto spriedumu un attiecas uz apgalvoto vispārējo eksporta stratēģiju un *Opel Nederland* prēmiju politiku un šajos jautājumos nosaka naudas sodu;

— jebkurā gadījumā, samazināt EUR 35 475 000 naudas sodu;

— pakārtoti — nosūtīt lietu Pirmās instances tiesai atkārtotai izskatīšanai atbilstoši Tiesas spriedumam;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

43 Komisija lūdz Tiesu apelācijas sūdzību noraidīt un piespriest *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

44 Ar 2005. gada 20. jūnija vēstuli *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* informēja Tiesu par to, ka šīs divas sabiedrības ir apvienojušās un turpmāk veido vienu sabiedrību ar nosaukumu *General Motors BV* (turpmāk tekstā — "*General Motors*").

Par pirmo pamatu

General Motors argumentācija

45 Ar pirmo pamatu *General Motors* norāda, ka Pirmās instances tiesa, apstiprinot Komisijas konstatējumu, ka *Opel Nederland* piemēroja vispārējo politiku, kas ir vērsta uz visa eksporta ierobežošanu, ir pieļāvusi tiesību kļūdu.

46 Pirmkārt, *General Motors* norāda, ka Pirmās instances tiesas argumentācija acīmredzami sagroza par 1996. gada 26. februāra sanāksmi izveidotās atskaites formulējumu, kura neietver nekādu atsauci uz kādu vispārējo stratēģiju, kas ir vērsta uz eksporta ierobežošanu kopumā.

47 Otrkārt, *General Motors* apgalvo, ka, no vienas puses norādot, ka Komisija nav balstījusi savus apgalvojumus uz iekšējiem *Opel Nederland* dokumentiem, un, no otras puses, faktiski pašai balstoties uz šiem pašiem dokumentiem, lai secinātu, ka pastāv vispārējā stratēģija, kas ir vērsta uz visa eksporta kopumā ierobežošanu, Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi pienākumu norādīt pamatojumu.

48 Treškārt, *General Motors* uzskata, ka Pirmās instances tiesa izmanto riņķveida argumentāciju. Tā apstiprina, ka sākotnēji, lai secinātu, ka pastāv vispārējā stratēģija, kas ir vērsta uz mehānisko transporta līdzekļu eksporta ierobežošanu, šī tiesa balstās uz prēmiju politiku, un turpmāk, lai noteiktu šīs prēmiju politikas ierobežojošo dabu, tiesa balstās uz apgalvoto vispārējo stratēģiju.

49 Visbeidzot, *General Motors* norāda, ka, Pārsūdzētā sprieduma 50. punktā apstiprinot, ka Komisijas interpretāciju atbalsta tas, ka uz 1996. gada 26. septembra sanāksmes brīdi koncesionāru audits vēl nebija veikts un ka tādējādi *Opel Nederland* nevarēja zināt, vai koncesionāri "eksportētāji" faktiski veica pārdošanu citiem tirgotājiem, ar kuriem nebija noslēgta vienošanās, Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi pienākumu norādīt pamatojumu un ir sagrozījusi pierādījumus. Saskaņā ar *General Motors* apgalvojumu, līdz 1996. gada 26. septembra sanāksmei ir veikts vismaz viens audits. Turklāt pirms šīs sanāksmes koncesionāriem esot nosūtīta vēstule, ar kuru *Opel Nederland* esot lūgusi sniegt informāciju par pārdošanas darbību regularitāti, bet uz kuru tie neesot snieguši nekādu apmierinošu atbildi.

Tiesas vērtējums

50 Kā ģenerāladvokāts norāda savu secinājumu 51. punktā, ar pirmo pamatu, pat ja tajā tiek norādīts uz pamatojuma kļūdām, *General Motors* patiesībā vēlas apšaubīt Pirmās instances tiesas veikto faktu vērtējumu un it īpaši apstrīdēt dažu faktu un dokumentu, kas minēto tiesu noveda pie secinājuma, ka *Opel Nederland* ir apstiprinājusi vispārējo stratēģiju, kura ir vērsta uz šķēršļu likšanu visam eksportam, pierādīšanas vērtību.

51 Šajā sakarā no EKL 225. panta un Eiropas Kopienu Tiesas Statūtu 58. panta pirmās daļas izriet, ka Pirmās instances tiesa ir vienīgā instance, kas ir tiesīga, no vienas puses, konstatēt faktus, izņemot gadījumu, kad šo konstatāciju materiālā neprecizitāte izriet no šai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, un, no otras puses, veikt šo faktu vērtējumu. Ja Pirmās instances tiesa ir konstatējusi vai novērtējusi faktus, tad Tiesa saskaņā ar EKL 225. pantu ir kompetenta kontrolēt šo faktu juridisko kvalifikāciju un tiesiskās sekas, kuras ir paredzējusi Pirmās instances tiesa (skat. it īpaši 1998. gada 17. decembra spriedumu lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 23. punkts).

52 Tādējādi Tiesas kompetencē nav atzīt faktus vai principā pārbaudīt pierādījumus, ko Pirmās instances tiesa ir pieņēmusi šo faktu atbalstam. Ja šie pierādījumi ir atbilstoši iegūti un ir ievēroti vispārīgie tiesību principi un procesuālie noteikumi attiecībā uz pierādīšanas pienākumu, iesniegto pierādījumu izvērtējums ir jāveic Pirmās instances tiesai pašai (skat. it īpaši 1996. gada 17. septembra spriedumu lietā C-19/95 P *Marco*/Komisija, *Recueil*, I-4435. lpp., 40. punkts). Tādēļ šis izvērtējums, ja vien nav sagrozīta pati pierādījumu jēga, nav tiesību jautājums, kas jāpārbauda Tiesai (iepriekš minētais spriedums lietā *Baustahlgewebe*/Komisija, 24. punkts).

53 Tādējādi ir jāpārbauda vienīgi *General Motors* argumenti, kas ir vērsti uz to, lai pierādītu, ka Pirmās instances tiesa ir sagrozījusi pierādījumus.

54 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka šādai sagrozīšanai acīmredzami jāizriet no lietā esošiem dokumentiem; ja tas tā nav, nav vēlreiz jāvērtē fakti un pierādījumi (2004. gada 9. jūlija rīkojums lietā C-116/03 P *Fichtner*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 34. punkts).

55 Attiecībā uz *General Motors* argumentu, ka Pirmās instances tiesa, apstiprinot, ka atskaite par 1996. gada 26. septembra sanāksmi parāda vispārējo stratēģiju, kas ir vērsta uz eksporta pārdošanas ierobežošanu, esot sagrozījusi šīs atskaites formulējumus, ir noteikts, ka *General Motors Nederland* un *Opel Nederland* Pirmās instances tiesā ir atzinuši, ka dokumenti, uz ko balstījās Komisija, un it īpaši šī atskaite parāda, ka pastāv stratēģija, kas ir vērsta uz koncesiju līgumos aizliegtās eksporta pārdošanas citiem tirgotājiem, ar kuriem nav noslēgta vienošanās, ierobežošanu.

56 Tā kā atskaitē par 1996. gada 26. septembra sanāksmi dažādi pasākumi, kas ir vērsti uz eksporta ierobežošanu un it īpaši eksporta pārdošanas izslēgšanu no prēmiju kampaņām, ir minēti, nenosakot nekādu atšķirību starp likumīgu un nelikumīgu eksportu, tad *General Motors* nav pierādījusi, ka Pirmās instances tiesa šo dokumentu acīmredzami sagrozījusi.

57 Attiecībā uz *General Motors* argumentu, ka Pārsūdzētā sprieduma 50. punktā Pirmās instances tiesai zināmā mērā uzskatot par svarīgu apstākli, ka visi koncesionāru auditi ir notikuši pēc 1996. gada 26. septembra, tā esot sagrozījusi pierādījumus, ir pietiekami konstatēt, ka Pirmās instances tiesas šī 50. punktā izteiktais apstiprinājums jebkurā gadījumā nevar būt pierādījumu sagrozīšana, kas var ietekmēt Pirmās instances tiesas secinājumu attiecībā uz iepriekš minētās vispārējās stratēģijas esamību.

58 Šajos apstākļos pirmais pamats ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

Par otro pamatu

General Motors argumentācija

59 Ar otro pamatu *General Motors* norāda, ka, apstiprinot Komisijas apgalvojumu, ka *Opel Nederland* piemēroja ierobežojošo prēmiju sistēmu mazumtirdzniecībai, pārkāpjot EKL 81. pantu, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu.

60 Pirmkārt, *General Motors* apgalvo, ka vienošanos var uzskatīt par tādu, kam ir ierobežojošs mērķis EKL 81. panta izpratnē, tikai tad, ja uzreiz redzams, ka tās vienīgais mērķis vai acīmredzamas sekas ir jūtami ierobežot konkurenci. *General Motors* uzskata, ka *Opel Nederland* prēmiju politiku nevar uzskatīt par šādu vienošanos.

61 Otrkārt, *General Motors* apstiprina, ka Pirmās instances tiesas Pārsūdzētā sprieduma 102. punktā minētā judikatūra attiecībā uz eksporta aizliegumiem vai citiem eksporta ierobežojumiem neatbalsta Pirmās instances tiesas secinājumu, ka *Opel Nederland* prēmiju politika ir kvalificējama kā vienošanās, kam ir ierobežojošs mērķis EKL 81. panta izpratnē. Turklāt, interpretējot šo jēdzienu pārāk plaši, pastāv risks negatīvi novērtēt vienošanos, kas nekādā veidā nav vērsta pret konkurenci, un, nepastāvot iespējai to apstrīdēt, šāda interpretācija pārkāpj nevainīguma prezumpciju un tiesības tikt uzklausītam.

62 Treškārt, *General Motors* uzskata, ka Pirmās instances tiesas Pārsūdzētā sprieduma 100. punktā veiktais salīdzinājums starp pārdošanu valsts ietvaros un eksporta pārdošanu neattiecas uz lietu. *General Motors* norāda, ka, tā kā koncesionāri varēja iegūt komisijas maksu neatkarīgi no prēmiju pārskaitīšanas un automašīnu piegāde nebija ierobežota, *Opel Nederland* prēmiju politika nav samazinājusi Nīderlandes koncesionāru interesi veikt eksportu prēmiju kampaņu laikā. *General Motors* norāda, ka jebkurā gadījumā, ņemot vērā, ka pārdošanas valsts ietvaros Nīderlandē un eksporta pārdošanas ekonomiskie nosacījumi lielā mērā atšķiras, it īpaši ņemot vērā Nīderlandes automašīnu lielo nodokli, eksporta pārdošanas izslēgšana no prēmiju kampaņām nepieciešami neizraisa eksporta pārdošanas cenu celšanos vai pārdošanas komisijas maksas samazinājumu, salīdzinot ar pārdošanu valsts ietvaros.

63 Ceturtkārt, *General Motors* norāda, ka Pārsūdzētā sprieduma 101. punktā Pirmās instances tiesa nelikumīgi balstījās uz *Opel Nederland* nodomu, lai secinātu, ka pastāv vienošanās, kam ir ierobežojošs mērķis EKL 81. panta izpratnē. Šādas vienošanās mērķis šī panta izpratnē būtu jānovērtē objektīvi, nevis atsaucoties uz subjektīvu tās dalībnieka nodomu.

Tiesas vērtējums

64 Attiecībā uz šī pamata pirmo daļu ir pietiekami konstatēt, kā ģenerāladvokāts precizē savu secinājumu 67. punktā, ka, pretēji *General Motors* apgalvojumiem, vienošanos var uzskatīt par ierobežojošu pat tad, ja konkurences ierobežošana nav tās vienīgais mērķis un tā ir vērsta arī uz citiem likumīgiem mērķiem (skat. 1966. gada 13. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten* un *Grundig*/Komisija, *Recueil*, 429., 496. lpp.; iepriekš minēto spriedumu lietā *IAZ* u.c./Komisija, 25. punkts; 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-235/92 P *Montecatini*/Komisija, *Recueil*, I-4539. lpp., 122. punkts, un 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, *Recueil*, I-8375. lpp., 491. punkts).

65 No minētā izriet, ka otrā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

66 Attiecībā uz otrā pamata otro daļu, no Pārsūdzētā sprieduma 102. punktā minētās judikatūras, kā to šajā punktā pamatoti atgādina Pirmās instances tiesa, izriet, ka, lai noteiktu, vai vienošanās mērķis ir ierobežojošs EKL 81. panta izpratnē, ir jāņem vērā ne tikai vienošanās redakcija, bet arī citi faktori, piemēram, mērķi, uz kuriem vienošanās kā tāda ir vērsta ekonomiskajā un juridiskajā kontekstā.

67 Pat ja Pārsūdzētā sprieduma 102. punktā minētā judikatūra attiecas uz eksporta aizliegumiem vai salīdzināmiem ierobežojumiem, no šīs judikatūras izriet, ka vienošanās izplatīšanas jomā ietver ierobežojošu mērķi EKL 81. panta izpratnē tad, ja tā skaidri parāda vēlēšanos regulēt eksporta pārdošanu mazāk labvēlīgā veidā nekā pārdošanu valsts ietvaros un tādējādi izraisa attiecīgā tirgus sadalīšanu (šajā sakarā skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *IAZ*, 23. punkts).

68 Kā apstiprina ģenerāladvokāts savu secinājumu 72. punktā, šādu mērķi var sasniegt, ne tikai balstoties uz tiešiem eksporta ierobežojumiem, bet arī ar netiešiem pasākumiem, tādiem kā šajā lietā, ciktāl tie ietekmē šo darījumu ekonomiskos nosacījumus.

69 Tādējādi rodas iespaids, ka Pirmās instances tiesa varēja atbalstīt savu argumentāciju, atsaucoties uz Pārsūdzētā spriedumā 102. punktā minēto judikatūru.

70 Šajos apstākļos šo spriedumu nevar uzskatīt arī par tādu, kas ietver pārāk plašu vienošanās, kam ir ierobežojošs mērķis EKL 81. panta izpratnē, definīciju un kas tādējādi pārkāpj nevainīguma prezumpciju un tiesības tikt uzklausītam.

71 Tādējādi otrā pamata otrā daļa ir jānoraida.

72 Attiecībā uz otrā pamata trešo daļu ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai novērtētu, vai vienošanās izraisīto konkurences nosacījumu grozījumu dēļ tā ir uzskatāma par aizliegtu, konkurences nosacījumi ir jāpārbauda reālā situācijā, kurā tie rodas bez apstrīdētās vienošanās ietekmes (skat. 1998. gada 28. maija spriedumus lietā C-7/95 P *Deere*/Komisija, *Recueil*, I-3111. lpp., 76. punkts, un lietā C-8/95 P *New Holland Ford*/Komisija, *Recueil*, I-3175. lpp., 90. punkts).

73 Kā norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 74. punktā, situācijā, kas ir šīs lietas priekšmets, Nīderlandes koncesionāru rīcība un konkurences situācija attiecīgajā tirgū ir jāpārbauda, pieņemot, ka no prēmiju politikas nav izslēgta eksporta pārdošana.

74 Šķiet, ka Pirmās instances tiesa šādu pārbaudi faktiski ir veikusi, Pārsūdzētā sprieduma 100. punktā konstatējot, ka, tā kā prēmijas par eksporta pārdošanu vairs netika piešķirtas, koncesionāru ekonomisko iespēju apjoms, veicot šādu pārdošanu, salīdzinot ar apjomu, ko tie varēja izmantot, veicot pārdošanu valsts ietvaros, bija samazinājies.

75 Apstāklis, ka fiskālās saskaņošanas trūkuma situācijā pārdošana Nīderlandes valsts ietvaros un eksporta pārdošana nebija pakļauta identiskiem nosacījumiem, šo secinājumu neietekmē.

76 Ņemot vērā iepriekš minēto, otrā pamata trešā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

77 Visbeidzot, attiecībā uz otrā pamata ceturto daļu, atbilstoši kurai Pirmās instances tiesa esot pieļāvusi kļūdu, Pārsūdzētā sprieduma 101. punktā balstoties uz *Opel Nederland* nodomu ierobežot konkurenci, ir jāprecizē, ka, lai noteiktu, vai vienošanās mērķis ir paredzēt šādu ierobežojumu, šī nodoma pierādījumi nav nepieciešami (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Miller*/Komisija, 18. punkts, kā arī spriedumu lietā *CRAM* un *Rheinzink*/Komisija, 26. punkts).

78 Turpretim, pat ja pušu nodoms nav nepieciešamais vienošanās ierobežojošā rakstura noteikšanas elements, nekas neliedz Komisijai vai Kopienu tiesai šādu nodomu ņemt vērā (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *IAZ* u.c./Komisija, 23.–25. punkts).

79 Kā norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 79. punktā, no minētā izriet, ka, lai noteiktu, vai eksporta pārdošanas izslēgšanai no prēmiju sistēmas ir ierobežojošs mērķis EKL 81. panta izpratnē, Pirmās instances tiesa var likumīgi balstīties arī uz *Opel Nederland* nodomu.

80 Līdz ar to otrā pamata ceturtā daļa un tātad šis pamats kopumā ir jānoraida.

Par trešo pamatu

General Motors argumentācija

81 *General Motors* norāda, ka, būtībā apstiprinot Komisijas Apstrīdētajā lēmumā veikto naudas soda aprēķinu, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu.

82 Pirmkārt, tā uzskata, ka Pārsūdzētā sprieduma motivācija attiecībā uz naudas sodu ir pretrunā Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam, jo tā balstās uz kļūdainiem secinājumiem par vispārējās stratēģijas, kas ir vērsta uz eksporta ierobežošanu, esamību un prēmiju politikas atbilstību EKL 81. pantam.

83 Otrkārt, *General Motors* norāda, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu un sagrozījusi pierādījumus, uzskatot, ka *Opel Nederland* darbības nav pārkāpumu pārtraukšana, sākot ar pirmo Komisijas iejaukšanos.

84 Treškārt, *General Motors* norāda, ka vairākos citos gadījumos Komisija ir atzinusi, ka pārkāpuma ātra pārtraukšana ir atbildību mīkstinošs apstāklis, kas attaisno naudas soda samazināšanu. It īpaši tā atsaucas uz Komisijas 2001. gada 20. jūnija lēmumu 2002/405/EK par EKL 82. panta piemērošanas procedūru (lieta COMP/E-2/36.041/PO — *Michelin*) (OV 2002, L 143, 1. lpp.), kurā pārkāpuma pārtraukšana pirms iebildumu pieteikšanas, bet trīs mēnešus pēc izmeklēšanas uzsākšanas un pusotru gadu pēc tam, kad Komisija bija veikusi pārbaudi uz vietas, ir devusi iespēju izmantot "tiesības uz atbildību mīkstinošiem apstākļiem".

Tiesas vērtējums

85 Vispirms ir jākonstatē, ka šī trešā pamata pirmā daļa ir tieši saistīta ar argumentiem, ko *General Motors* norādīja divu pirmo pamatu atbalstam, atbilstoši kuriem prēmiju sistēma neveidojot pārkāpumu EKL 81. panta izpratnē. Ņemot vērā, ka šo pamatu pārbaudes ietvaros šis arguments tika noraidīts, treša pamata pirmā daļa attiecīgi ir jānoraida.

86 Attiecībā uz trešā pamata otro un trešo daļu ir jāatgādina, ka Pamatnostādnes naudas soda noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, paredz naudas soda pamata summas samazināšanu gadījumā, ja pastāv atbildību mīkstinoši apstākļi, tādi kā pārkāpumu pārtraukšana pēc pirmajiem Komisijas iejaukšanās gadījumiem.

87 Ir noteikts, ka *Opel Nederland* prēmiju režīmu pārtrauca tikai 1998. gada 20. janvārī, tas ir, vairāk nekā gadu pēc pirmajiem Komisijas iejaukšanās gadījumiem.

88 Šajos apstākļos, pat ja Komisija samazināja naudas sodu salīdzināmā gadījumā, Pirmās instances tiesa Pārsūdzētā sprieduma 204. punktā varēja pamatoti secināt, ka Apstrīdētajā lēmumā Komisijai nebija pienākuma ņemt vērā atbildību mīkstinošo apstākli.

89 Tādējādi trešā pamata otrā un trešā daļa un tātad šis pamats kopumā ir jānoraida.

90 Tā kā neviens no *General Motors* apelācijas atbalstam norādītajiem pamatiem nav pamatots, apelācija ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

91 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest *General Motors* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā *General Motors* spriedums ir nelabvēlīgs, tad jāpiespriež *General Motors* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) apelācijas sūdzību noraidīt;

2) *General Motors BV* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]